

„Nekem már régóta birkaszagom van”

Interjú *Erwin Kräutler* püspökkel

Az ausztriai Vorarlbergből származó, két éve nyugalomba vonult püspök 34 éven át vezette Brazília területileg legnagyobb egyházmegyéjét, Xingut. Hitvallását, amely szerint az egyháznak együtt kell mennie a hátrányos helyzetűekkel, ahelyett hogy csak fellépne értük, Kräutler püspök szó szerint vette. Az indiánok melletti elkötelezettségért, amelybe beletartozik az esőerdők – biodízel-monokultúrák vagy szójaültetvények érdekében végzett – kiirtása elleni fellépés is, 2010-ben megkapta az Alternatív Nobel-díjat.

zöld-monokultúrák vagy szójaültetvények érdekében végzett – kiirtása elleni fellépés is, 2010-ben megkapta az Alternatív Nobel-díjat.

Püspök úr, az Ön főpásztori szolgálata hivatalosan véget ért. Hogyan fest a további életterve?

Továbbra is Braziliában élek, és az Altamirában lévő egyházmegyei archívumot szeretném rendezni, illetve megírni „Xingu történetét”. Ausztriába akkor jövök, ha meghívják bérálni, lelkigyakorlatokra, vagy a rendemnek (Krisztus Vére Misszionáriusainak Kongregációja) szüksége van rám.

Püspökként nyugalomba vonultam, vagyis többé nem hozhatok személyi döntéseket, de szövetségem Brazília lakóival változatlanul fennáll. Egyszerűen nem vagyok képes azt mondani, hogy most már közömböse számomra az emberek. Hozzájuk tartozom, és ők hozzám. Nem mondhatom azt, hogy püspökként elvégeztem a munkámat, most elmegyek. Erre sosem lennék képes. Az emberek változatlanul elvárják tőlem, hogy állást foglaljak, és továbbra is kiálljak az emberi jogokért. Azokért az emberekért, akiknek az emberi méltósága veszélyben forog.

Az utódom folytatja az én vonalamat; más a temperamentuma, de igyekszik az általam választott irányban járni. Most az a küldetésem, hogy velem tartsak, amíg beledolgozza magát.

Hogyan vonná meg munkája mérlegét?

Ha az ember beveti magát egy ügyért, akkor nem lehet az az első gondolata, hogy mit fogok elérni ezzel. Ez nem úgy van, mint a gazdaságban, ahol van input és output. Püspökként sosem gondolkodhatok így. Számomra egyszerűen világos volt, hogy püspökként a fenyegetett és szorongatott emberek oldalán kell állnom. Ez az evangélium szelleme. Ferenc pápa is arra inti a püspököket és papokat, hogy menjenek a perifériára. Ne járjunk arra, hogy az emberek eljőjenek hozzánk, hanem nekünk kell odamennünk.

Ön éveken át felszólalt a püspöki székváros, Altamira közelében fekvő Belo Monténál épülő megaduzzasztógát ellen. Most elkészült a gát és az erőmű, egy osztórák cég 20 turbinát szállított oda. Képes-e ön vállalkozókat megtéríteni?

Ez nehéz kérdés. Németországban és Ausztriában volt tiltakozás, de túlsúlyba került az a vélemény, hogy Braziliának demokratikus kormánya van, az pedig így döntött. Ebbe nem tudunk beleavatkozni. Én természetesen más véleményen voltam, mert számomra az emberi jogok megsértéséről volt szó. Az indián népek most már nem élhetnek ott. Földjeiket kegyetlenül elpusztították, semmit sem lehet vetni beléjük. Brazilián belül nem lehet megközelíteni a vállalkozókat. Minden nagyon névtelenül zajlik. Egy vállalkozó egyszer eljött hozzám, és azt mondta, megérti a kételyeimet, de mit tegyen? Ő csak egy alvállalkozó. Még Brazília elnökével is beszéltem a duzzasztógát közelében élő emberek helyzetéről. Ő azt mondta, hogy ez a projekt mindenki számára pozitív esemény lesz. De beszéljek róla még egy miniszterrel, aki azonban két héttel az audiencia előtt azt mondta, hogy már nem lehet visszacsinálni ezt a projektet. A televízióban aztán belemondta a kamerába, hogy párbeszéd folyik a kormány és egy püspök között...

Az utóbbi hónapokban egy elnöki dekrétum ismét megfenyegette az indián népeket. Ekkor nyilatkozatot fogalmaztam, amelyet a regionális püspöki konferencia minden püspöke aláírt. Vagyis a püspökök még mindig támogatják a munkámat.

Képes-e az egyház nagyobb nyomást gyakorolni Braziliában a politikusokra és a vállalkozókra?

Ferenc pápa állást foglalt a braziliai problémákkal kapcsolatosan, amikor az indián népek jogairól beszélt. Amazóniáról a Föld felmelegedésével összefüggésben szólt. Amazónia erdőinek kiirtása vagy a tartomány gátlástalan kizsákmányolása nem csupán Braziliára nézve jár következményekkel, hanem az egész Földre is. Lehetséges, hogy a pápa összehív majd egy Amazónia-szinódust.

A pápa hangját meghallják Dél-Amerikában, de más kérdés, hogy a politikusok ott mit kezdenek ezzel; ők a mezőgazdasági biznisz és a bányászat képviselői, és alá akarják ásni az indiánok jogait. Most fölül akarják vizsgálni és vissza akarják csinálni, amit a 80-as években elértünk.

A szekták és az ún. evangéliumi (fundamentalista) egyházak fellendülőben vannak Dél-Amerikában. Ebből a szempontból milyen a katolikus egyház helyzete?

Még mindig nagyon kevés pap van Braziliában, ezért még kelendőbbek a laikusok. Az én egykori egyházmegyémben 800 egyházközség van, viszont csak 30 pap, valamennyien előrehaladott korban. Ha a laikusok a legtöbb esetben nem vállalnák át a felelősséget, akkor ott már nem létezne az egyház. Egy papnak 70-80 egyházközséget kell gondoznia. De a laikusok minden va-

sárnap összejönnek, és a pap csak évente néhányszor lehet köztük.

Bizonyos feltételekkel pappá kellene szentelni a házas, kipróbált férfiakat, az ún. „viri probati”-t?

Erre nézve kételyeim vannak, mivel ez a megoldás eleve kizárja a nők papságát. Inkább azzal értenék egyet, amit a dél-afrikai Aliwal missziós püspöke, Fritz Lobinger írt: Egy konkrét plébánia embereit állítják szolgálatba, és ott kapják meg a felszentelést is, hogy törvényesen ünnepezhessék az eucharisziát. Ő a „Team of Elders” megnevezést javasolta, miközben az „Elders” az angolban nem föltétlenül a kort jelenti, hanem úgy is lehet fordítani, hogy „akik egyházközségi tapasztalatokkal bírnak”.

Felszentelésük csak a saját egyházközségükben érvényes. Ezek az emberek vezethetnék a vasárnapi szentmisét, és hétfőn ismét a foglalkozásukat gyakorolnák.

A pápa pozitívan értékeli lelkipásztori munkánkat, amely tekintettel van a népre, és amennyire lehetséges, figyelembe veszi a nép kívánságait. Egyszerűen le kell szögezni: itt nem arról van szó, hogy a papi nőtlenség mellett vagy ellen vagyunk-e. Ha egy férfi vagy nő úgy dönt, hogy nem köt házasságot, és ezen az úton jár, akkor ez az ő döntése. Az ilyen döntést tiszteletben kell tartani. De azt nehezen lehet megérteni, hogy az eucharisztia ünneplését egy nőtlen férfitől teszik függővé.

Legfőbb ideje, hogy a nők több jogot kapjanak az egyházban, vagyis felülvizsgáljuk az eddigi helyzetet. A mi egyházközségeinket többnyire nők vezetik. Számunkra, katolikusok számára az igeistentszetelet nem jelent megfelelő pótlékot. Az eucharisztia ünneplését nem lehet helyettesíteni. Igeliturgiát akkor tartunk, ha nincs más lehetőség, és nincs kéznél pap.

Sokan nagy reményeket fűztek Ferenc pápához. De nem következtek be radikális változások.

A dolgok lassan mennek előre. Várjuk az Amerikaszinódust. Mi regionális püspöki konferenciát hívtunk össze, ezen Amazóniának mind az 55 püspöke jelen volt. Írásban tájékoztattuk a pápát a paphiányról. A pápa tudja, hogy valamit tenni kell. De Ferenc sosem fog egyénileg dönteni ilyen dolgokban. Ezt személyesen mondta nekem. A püspökök tegyenek „konkrét és mérész” javaslatokat. „Nagy bátorsággal”, mondta. Nézetem szerint a püspöki karoknak kötelességük javaslatokat tenni. A pápa ragaszkodik a püspökök felelősségéhez. Talán úgy lesz, hogy egy bizonyos területre, például Amazóniára vonatkozóan kísérlet indul el.

Ferenc pápát az egyházon belül is sokan bírálják vezetői stílusáért. Többen egyenesen azt kívánják, hogy mondjon le. Ön hogyan értékeli Ferenc pápát?

A pápa nem hagyja, hogy stílusában korlátozzák. Engedi beszélni az embereket, de tudja, hogy „merre hánny lépés”. Ő olyan pápa, aki nem egyedül dönt, hanem begyűjti a különböző véleményeket.

Belátható időn belül biztosan nem fog lemondani. Én mindennap imádkozom, hogy a Jóisten ajándékozson neki egészséget, hogy néhány évig még hivatalban maradjon.

Ma elérkeztünk arra a pontra, ahonnan nem lehet visszafordulni, és azt modani, hogy amit Ferenc pápa tett, az szemben áll az egyház tantásával. Meg nem történté tenni, amit Ferenc pápa tett, most lehetetlen. Kitarja az ajtót, és ezt az ajtót nem lehet most egyszerűen bevágni. Erről abszolút meg vagyok győződve. Amit Ferenc tesz, az meghatározza a helyi egyházakat. Az

emberek látják, hogy síkraszáll értük, és foglalkozik a bajaikkal. Sokan nem mennek el vasárnap a templomba, vagy egyenesen kilépnek az egyházból, de ez még távolról sem bizonyítéka annak, hogy szívükben nem keresztények. Világos, hogy az egyháznak új utakra kell lépnie. A valódi reformáció belülről fakad. Fellázadunk egy s más ellen, de belsőleg az egyház mellett állunk. Az ez óra parancsa.

Hogyan ítéli meg önmagát mint püspököt?

Már régóta fölvettem a birkák szagát. Még mielőtt a pápa ezt hangosan kimondta volna, számunkra világos dolog volt. Dél-Amerikában egy püspök nem engedheti meg magának, hogy bezárkózzék egy palotába; el kell mennie az emberek közé. A püspök testvér. Sok olyan püspököt ismerek, aki egészen egyszerűen él, és elmegy a nép közé. Ők lemondanak a pompáról és a címeikről.

Támogatom, hogy félre kell tenni bizonyos dolgokat, amelyeket évszázadokkal ezelőtt alkottak meg. Ez nem csupán a püspököktől függ, hanem Isten népétől is. Ha egy püspök civilbe öklözött meg a hívekhez, akkor sokan megkérdézik, ugyan mi történt vele. A hívek egy püspököt várnak el, nemcsak egy embert. Ösztönözünk kell az embereket arra, hogy változtassanak a gondolkodásmódjukon. A kevesebb protokoll jobb. A rögzített protokoll mindig káros. Mindamelllett az egyháznak olyan prófétaként kell fellépnie, aki Istent tükrözi, és azt hirdeti, hogy lehetséges egy másik világ.

Mi az Ön álláspontja az egyház kényes kérdéseivel kapcsolatban, például az elváltaknak és újrَاهázasodottnak kiszolgáltatható szentségekről?

Ha egy elvált és újrَاهázasodott nő áldozni megy, a pap nem tagadhatja meg tőle az áldozást. Nálunk, Braziliában sokan maguk vállalják a felelősséget, és mennek áldozni. Az áldoztatáskor senki sem kérdezi meg, mi az egyén helyzete.

Nemcsak az a kérdés a döntő, hogy egy pap egyénileg eldönthet-e egyes eseteket, hanem azt a kérdést is föl kell tenni, mit tenne Jézus egy ilyen helyzetben. A pap nem kérdegetheti örökké a püspököt. Én azt mondtam a papoknak, hallgassátok meg az érintett feleket, és döntsetek úgy, ahogyan Jézus döntené. A döntés az emberek lelkiismereti kérdése. Minden eset egyedi eset, ebben az összefüggésben nem lehet általános szabályokat felállítani.

Honnan veszi Ön az erőt a további működéshez?

Mindennap elimádkozom a papi zsolozsmát és tíz Üdvöz légy, Máriát, és Jézus feltámadására gondolok. Amikor autóval úton vagyok, akkor a Rózsafüzért imádkozom.

Braziliában még mindig rendőri védelem alatt állok. Mivel 1983-ban részt vettem a cukornádtermelők melletti szolidaritási akcióban, a katonai rendőrség letartóztatott, és ott helyben megverték. Közben az emberek azt kiáltották: „Engedjétek el, ő a mi püspökünk!” – ez volt számomra a második „püspökszentelés”.

Négy évvel később alig éltem túl egy gyilkossági kísérletet. Ennek ellenére továbbra is Braziliában vagyok, s az emberek ismételten értésemre adják, hogy ne térjek le az utamról, és hogy szükségük van rám. Nem mondhatom, hogy „félek, és lelépek”. Így aztán a rászorulókkal mellett maradok.

Püspök úr, köszönjük a beszélgetést!

Berthold Siegmars

Forrás: Kirche In, 2017/12